

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 6. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

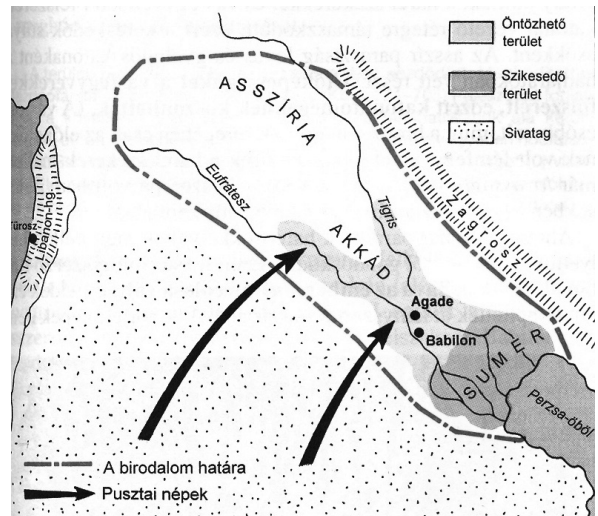
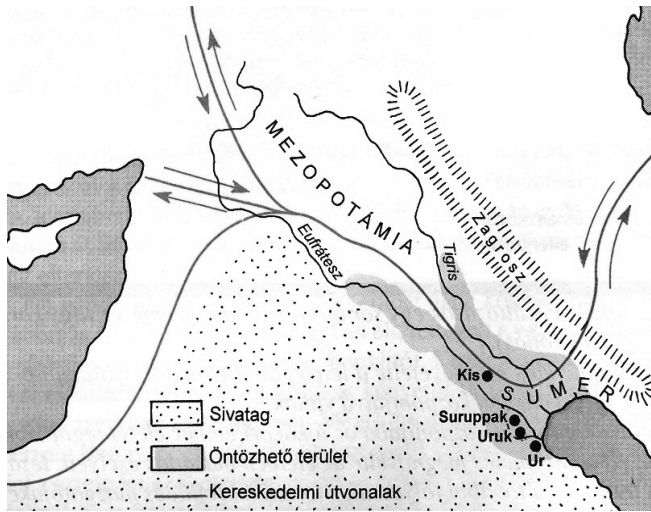
- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. A feladat az ókori Mezopotámia gazdaságára vonatkozik.

Válaszoljon kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

.....évezred

.....század

a) Írja a térképek alá a megfelelő időmeghatározást!

b) Melyik gazdasági ágazatok jelentették Mezopotámia fő bevételi forrását?

.....

c) Válassza ki aláhúzással, mely árucikkekből szorult Mezopotámia behozatalra!

nyersanyagok (kő, fém, fa)   gabona   késztermékek

d) Milyen gazdálkodási forma jellemezte Mezopotámiát?

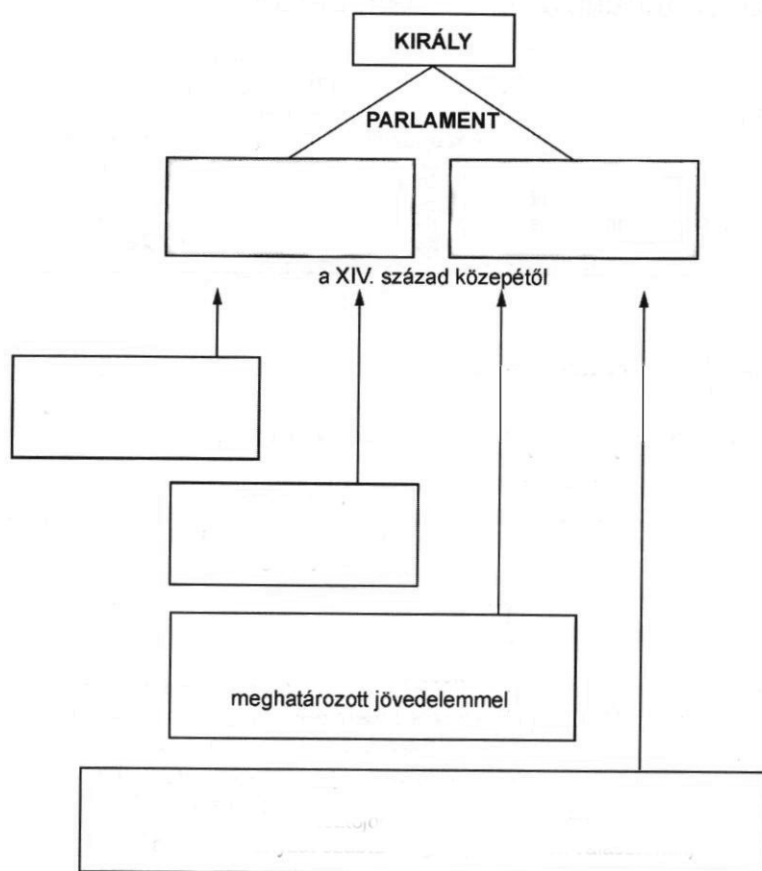
.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. A feladat a középkori Anglia történelmére vonatkozik.

a) Egészítse ki az ábrát a megadott betűjellel és válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont.)

- A) városok küldöttei
- B) Lordok Háza
- C) grófságok küldöttei
- D) világi főurak
- E) Közösségek Háza
- F) főpapok

b) Kik vehettek részt személyesen a parlament gyűlésein? (Elemenként 0,5 pont.)

.....

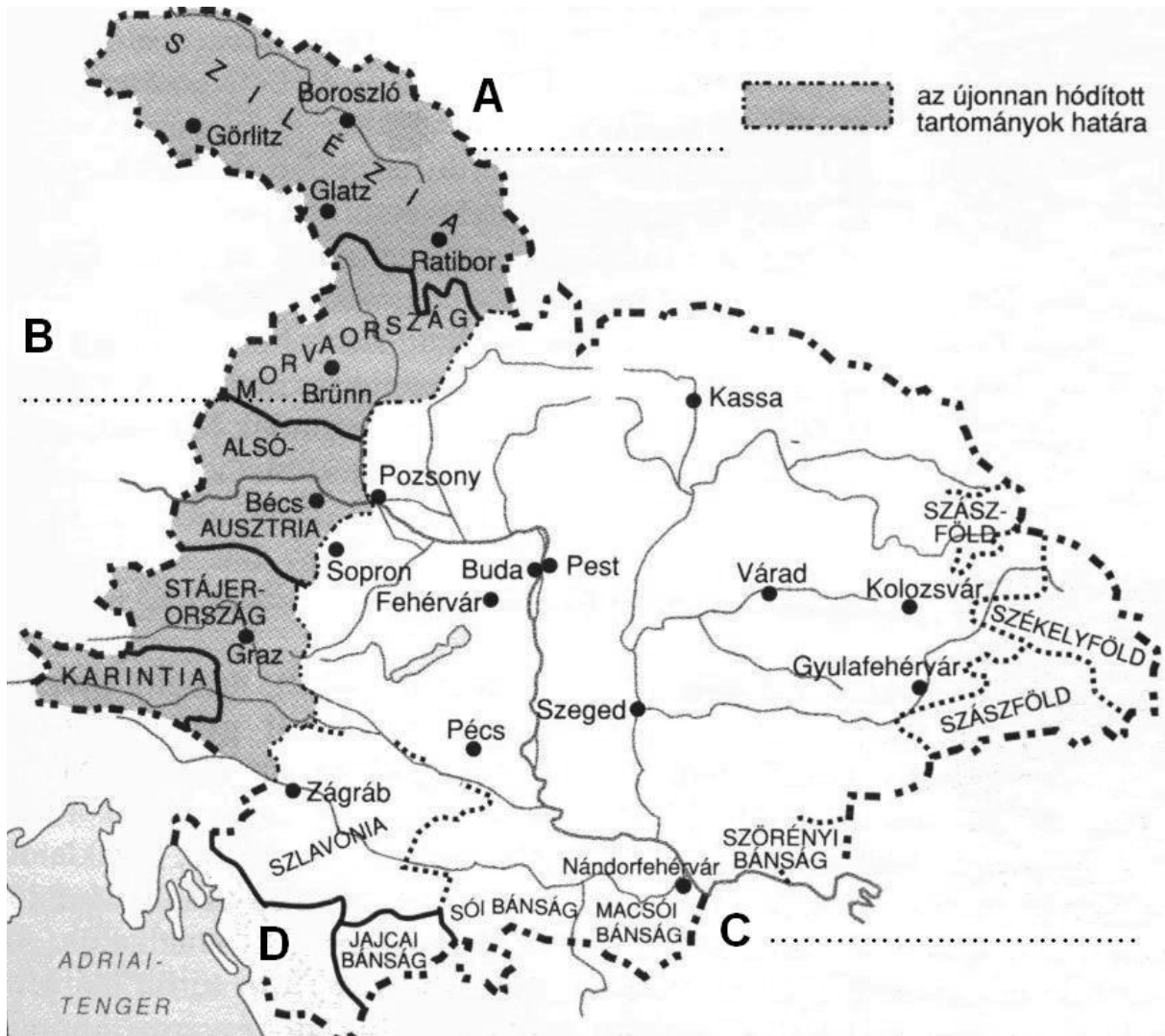
c) A rendek beleszólását a hatalomba először a Magna Charta tette lehetővé. Mikor adták ki ezt a dokumentumot? (1 pont)

évszám:.....

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**3. A feladat Hunyadi Mátyás külpolitikájára vonatkozik.
Válaszoljon a kérdésekre ismeretei segítségével!**

Magyarország a XV. században

a) Írja a pontozott vonalra a szomszédos országok (A, B, C) nevét! (Elemenként 0,5 pont.)

b) Válassza ki a betűjel beírásával, Magyarország melyik országgal való kapcsolatát jellemezte:

a perszónálunió: .....

a támadó háború: .....

a védekezés: .....

(Elemenként 0,5 pont.)

c) Fogalmazza meg, mi volt Mátyás külpolitikai koncepciójának a végső célja! (1 pont)

.....

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A feladat a korai Anglia gazdaságára vonatkozik.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján!**

„[...] a jövőben semmiféle termék vagy áru, amely Ázsiában, Afrikában és Amerikában, vagy pedig ezek részeiben, vagy a hozzájuk tartozó szigeteken termelt vagy állított elő [...] nem hozható vagy szállítható be az Angol Köztársaságba vagy Írországba, vagy más országokba, szigetekre, ültetvényekre és területekre, melyek e köztársasághoz tartoznak vagy birtokait képezik, semmiféle más [nem angol] hajón vagy [...] vízi járműveken [...], [csak] amelyek tényleg és valóban e köztársaság vagy gyarmatai polgárainak mint tulajdonosoknak és jogos birtoklóknak a tulajdonát képezik s amelyeknek a kapitánya és matrózai szintén ezen köztársaság polgárai lesznek; mint ama áru elkobzásának és elvesztésének terhe alatt, amit jelen törvény ellenére fognak behozni, valamint a hajó elkobzásának terhe alatt.” (Hajózási törvény, 1651)

a) Értelmezze a törvényt, mit jelentett ez valójában? (1 pont)

.....

.....

b) Melyik ország ellen irányult a törvény? (0,5 pont)

.....

c) Melyik angol társadalmi csoport érdekeit képviselte a törvény? (0,5 pont)

.....

d) Kinek a nevéhez fűződik a törvény? (0,5 pont)

.....

e) Mi volt Anglia államformája a törvény elfogadása idején? (0,5 pont)

.....

3 pont	
--------	--

5. A feladat a XVIII. századi Magyarországra vonatkozik.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont.)**

„II. tc. 5. §. Ő legszentségesebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával az öröklési jogon való utódlást e Magyarországon és koronájában, s az Isten segedelmével már visszaszerzett és visszaszerzendő ehhez tartozó részekben, országokban és tartományokban, felséges Osztrák Házának nőágára is és pedig első helyen a fent tisztelt most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felségnek, [...]

7. §. S ezeknek is magvaszakadtán, a néhai dicső Lipótnak, császároknak, s Magyarország királyainak ágyékából leszármazókra, és ezeknek törvényes, római katolikus, mind két nemű ausztriai főherceg utódaira, a most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felség részéről a Németországban s azon kívül fekvő és Magyarországgal meg ehhez kapcsolt részekkel, országokkal és tartományokkal, az előre bocsátott jog és rend szerint, feloszthatatlanul s elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

országában s tartományaiban is megállapított elsőszülöttségi rendhez képest uralkodás és kormányzás végett átruházzák. [...]

III. tc. 1. §. Hasonlóképpen utódai is, Magyarország s az ahhoz kapcsolt részek törvényesen megkoronázandó királyai, az ország s ahhoz kapcsolt részek karait és rendeit ugyanazon kiváltságokban s az említett mentességekben és törvényekben sértetlenül meg fogják tartani." (*Pragmatica Sanctio*)

a) Fogalmazza meg, mit tett lehetővé a törvény II. tc-e!

.....

b) Kinek az uralkodását tette lehetővé a fenti dokumentum?

.....

c) Mire vonatkozik a III. tc. 1. §?

.....

.....

d) Melyik kormányzati szervet hozták létre a törvény elfogadása után?

.....

e) Hogyan nevezzük a Habsburgok által (a XVIII. század második felében) bevezetett kormányzati rendszert?

.....

5 pont	
--------	--

6. A feladat a francia polgári forradalom időszakára vonatkozik.

a) Állapítsa meg a források és ismeretei alapján, hogy a forradalom melyik politikai irányzatára jellemző az adott forrásrészlet! (Elemenként 0,5 pont.)

A)

„Ezek [...] az elvek azt igazolják,

hogy királyságában egyedül a király rendelkezik a szuverén hatalommal;

hogy csak Istennek tartozik elszámolni a legfelsőbb hatalom gyakorlásáról;

hogy a királyt és a nemzetet egyesítő kötelékek természettől fogva felbonthatatlanok;

hogy a király és alattvalói kölcsönös érdekeit és kötelezettségeit csakis ezen egység örökletessége biztosíthatja;

hogy a nemzet érdeke azt diktálja, hogy vezetőjének jogait semmilyen sérelem sem érheti;

hogy a királya nemzet szuverén vezetője, és kizárólag egy lehet vele;

s végezetül, hogy a törvényhozó hatalom függetlenül és megosztás nélkül a király személyében testesül meg.”

B)

„6. A megyéknek kiutalt összegekkel tüntessék el az élelem és az elsődleges fontosságú dolgok árában megnyilvánuló egyenlőtlenséget a Francia Köztársaság egész területén, hogy mindenki biztosíthassa minden gyermeke számára ugyanazokat az előnyöket. [...]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Rögzítsék a vagyon maximumát.
 9. Ugyanaz a személy csak egy maximált vagyonnal rendelkezessen.
 10. Senki se vehessen bérbe több földet annál, amennyire meghatározott számú ekéhez szüksége van.
 11. Egyazon polgárnak csak egy műhelye, egy üzlete lehessen.”

C)

„Első cikkely. A szuverenitás egy, oszthatatlan, elidegeníthetetlen és elévülhetetlen. A nemzethez tartozik; a nép egyetlen csoportja és egyetlen egyén sem sajátíthatja ki gyakorlását.

2. A nemzet, minden hatalom forrása, csak átruházással gyakorolhatja e hatalmakat. - A francia alkotmány képviseleti: képviselője a törvényhozó testület és a király.

3. A törvényhozó hatalom egy meghatározott időre s a nép által szabadon megválasztott képviselőkre van ruházva, hogy a király szankciójával gyakorolják azt, az alábbiakban meghatározott módon.

4. A kormányzat monarchikus: a végrehajtó hatalom a királyra van ruházva, hogy saját fennhatósága alatt gyakorolja azt miniszterei és más, felelős ügynökök által, az alábbiakban meghatározott módon.

5. Az igazságszolgáltató hatalom a nép által választott bírákra van ruházva.”

D)

„Itt az ideje lemosni azt a gyalázatot, amellyel meggondolatlanságból vagy kishitűségből beszennyezték Franciaországot! Itt az ideje, hogy egy nagy nemzethez illő, impozáns magatartást tanúsítson, hogy visszakapja azt a tekintélyt, amely a nagyhatalmak között jár neki, hogy tiszteljék mind képviselői, mind egyszerű állampolgárai személyében azokat az egyetemes jogokat és azt az emberi méltóságot, amely a szabad közösség tagjait megilleti! És végül itt az ideje rákényszeríteni e hatalmakat, hogy tiszteljék azokat a határozatokat, amelyeket az emigránsok és a lázadók ellen hozott!”

Irányzatok:

alkotmányos monarchisták

royalisták (királypártiak)

jakobinusok

girondisták

b) Tegye időrendi sorrendbe az irányzatokat betűjeleik beírásával, hatalomra kerülésük alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

1.	2.	3.	4.
----	----	----	----

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

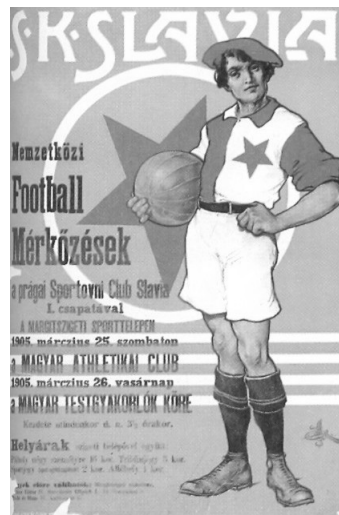
7. A feladat a dualista Magyarország időszakához kapcsolódik.

a) Milyen szabadidős tevékenységekre utalnak a képek? Válaszát írja a képek alá!
(Elemenként 0,5 pont.)

Korabeli népszínmű

Korabeli plakát

Korabeli címlap

Korabeli plakát

b) Milyen összefüggés van a képek és alábbi forrás között! (1 pont)

„1. § Vasárnapokon, valamint szent István király napján, mint nemzeti ünnepen, a magyar szent korona országainak területén az ipari munkának szünetelnie kell. Kivételt képez az üzleti helyiségek és berendezések tisztántartásához és helyreállításához szükséges munka.

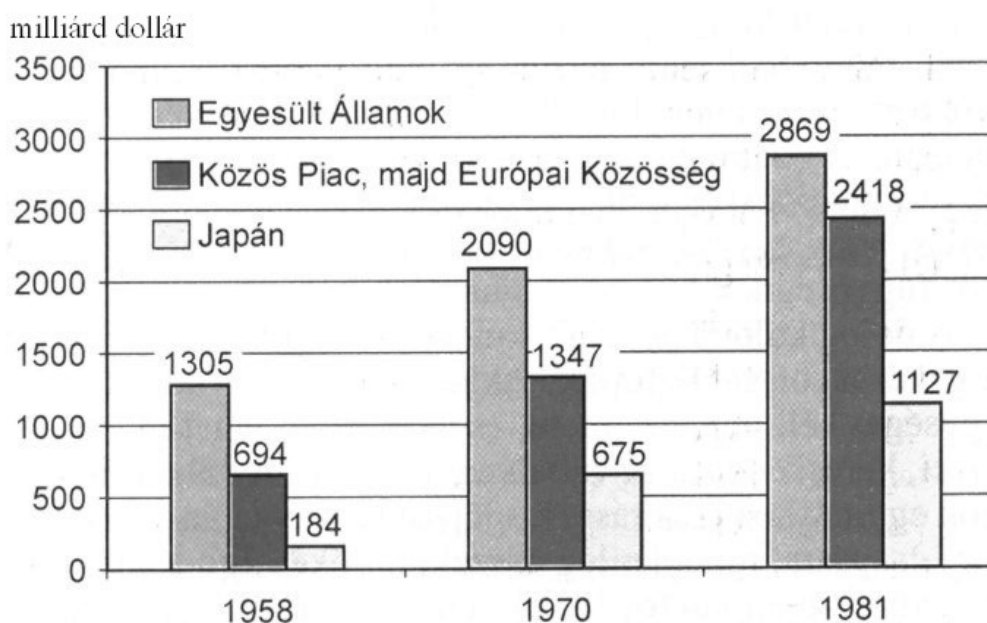
2. § Az ipari munkának szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli 6 órakor kezdődik és megkezdésétől számítandó 24 óráig, de legalább is a szüneti napot követő reggeli 6 óráig tart.” (1891. évi XIII. törvénycikk az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3 pont

8. A feladat az Európai Unió kialakulásához kapcsolódik.**Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„Franciaország és Anglia soha nem lesznek az Egyesült Államokkal és a Szovjetunióval egyenrangú hatalmak. Németország sem. Számukra csupán egyetlen lehetőség kínálkozik, hogy döntő szerephez jussanak a világpolitikában: egyesíteniük kell erőiket Európa alakítására.” (Konrad Adenauer, 1956)

a) Mi volt az Európai Unió létrehozásának elsődleges célja?

Az EU részesedése a világkereskedelemből

b) Beváltotta-e Adenauer elképzelését az Európai Unió? Válaszoljon a diagram segítségével! Válaszát indokolja!**c) Melyik régió gazdasági fejlődése a legdinamikusabb a három közül?**

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. A feladat a Tanácsköztársaság történetéhez kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Kun Béla kormánya először nemzeti alapelvekre építette tevékenységét [...] a nép az antant nyomása alatt szenvedett, s a nemzeti kérdésben könnyen fellelkesülő magyarok minden kormányt örömmel üdvözöltek, amely az antant nyomasztó igájából meg akarta őket szabadítani.” (A budapesti német főkonzul)

„Mindenkire!

Magyarország proletársága a mai nappal kezébe vesz minden hatalmat.

A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeríti rá Magyarországot munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. [...]

Ebben a helyzetben egyetlen eszköze maradt a magyar forradalomnak a maga megmentésére: a proletárság diktatúrája, a munkások és földműves szegények uralma. [...] Magyarország tanácsköztársasággá alakul. A Forradalmi Kormányzótanács haladéktalanul megkezdi a nagy alkotások sorozatát a szocializmus, a kommunizmus előkészítésére és megvalósítására.

Kimondja a nagybirtokok, a bányák, a nagyüzemek, a bankok és a közlekedési vállalatok szocializálását. A földreformot nem törpebirtokokat teremtő földosztással, hanem szocialista termelőszövetkezetekkel hajtja végre.

Az árdrágítókat, az élelmiszer-uzsorásokat, a tömegek éhségének és rongyosságának spekulációs haszonélvezőit irgalmatlan kíméletlenséggel üldözi.” (A Magyarországi Szocialista Párt és a Forradalmi Kormányzótanács kiáltványa. 1919. március 22.)

a) Miért volt kezdetben nagy a Tanácsköztársaság támogatottsága?

.....

.....

b) Mi történt a magántulajdonnal a Tanácsköztársaság ideje alatt?

.....

c) Milyen belső okok vezettek a Tanácsköztársaság bukásához?

.....

.....

3 pont	
--------	--

10. A feladat a második világháború utáni Magyarországhoz kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont.)

„A sport nem magánszórakozás, hanem társadalmi és hazafias nevelőmunka. [...] A köztársaság sportolójának meg kell érteni, hogy a sportversenyeken a mi munkás-paraszt hatalmunk ügyéért győznek. [...] A sporttehetségek kiszűrése és támogatása már az óvodában megkezdődik. A hétéves tervben például 5-6 ezer sportmester kitermelését irányozták elő.” (Az NDK és a Szovjetunió vezetőinek nyilatkozata a sportról)

„A közéletből mesterségesen kiszorított, lefojtva ható nemzeti érzés egyik pillanatról a másikra elárasztja a magyar embereket, kitódulnak az utcákra, sírnak, nevetnek, éltetik a Wembley hőseit, s fütyülnek arra, hogy a hatalom az imperialisták elleni

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

újabb győzelemnek láttatja Puskásék sikerét." (Az 1953-as Anglia-Magyarország [3:6] futballmeccs utáni eseményekről egy korabeli olasz újságcikk alapján)

„Amikor Farkas elvtárs nagyszerű beszédében, Rákosi elvtársat idézve újra és újra megszabta a magyar sport útját, úgy szólva róla, mint a dolgozó nép fontos kultúrtevékenységéről, Grosics Gyula *- sajnós - az első sorban ült, szinte lépésnyire Farkas elvtárstól. És amikor, Rákosi Mátyás nevét hallva, mindannyian, elragadtatásunkat kifejezni akarván, teljesen spontán módon, negyedszer pattantunk fel, hogy vastapsban törjünk ki, s éljenezzük nagy vezetőnket, akkor ... Akkor Grosics Gyula, még most is elborzadok kérem ... Ülve maradt!" (Kiegészítés G.GY. vizsgálati anyagához)

*Grosics Gyula 86-szoros magyar válogatott labdarúgó, az Aranycsapat kapusa.

„A lebukás »eredményeként« egy évig nem utazhattam külföldre és nem szerepelhettem a válogatott csapatban. Azután az elvesztett berni vb-döntő után egy évvel folytatódtak a megpróbáltatásaim: 1955-ben bevitték a Jászai Mari téri ÁVH-központba. Ott tizenkét hónapon át heti rendszerességgel hallgattak ki, miközben a Fő utcában a Katonai Főügyészségen három kémtárgyaláson is részt kellett vennem. Alaptalanul kémkedéssel vádoltak, mely kimeríti a hazaárulás fogalmát. Amikor a honvédelmi miniszter közölte velem a vádat 1955 januárjában, hozzáfűzte: vegyem tudomásul, más embert ezért felakasztottak volna. Tizenegy hónappal később az eljárást »bizonyítékok hiányában« megszüntették, de csak 1956. szeptember végén lehettem újra válogatott." (Grosics Gyula)

a) Milyen szerepet szántak a sportnak a szocialista tömb országokban?

.....

.....

b) Milyen mértékben irányította a sportot a politika, a párt?

.....

c) Volt-e lehetőség – a sport berkein belül - szembehelyezkedni a párttal, a vezetőkkel?

Válaszát indokolja!

.....

Indoklás:.....

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**11. A feladat a környezetszennyezéssel, annak hazai kezelésével kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont.)**

„1. § A törvény hatálya az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, nyelőkkel való eltávolításával összefüggő tevékenységeket végző természetes személyekre, jogi személyekre, jogi személyiség nélküli szervezetekre terjed ki.

3. § (1) Az Országgyűlés az éghajlatváltozással kapcsolatos célok, eszközök, prioritások, így különösen az éghajlatváltozással, azt kiváltó folyamatokkal és a hatásokkal kapcsolatos hazai kutatásokkal, az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásainak csökkentésével és az éghajlatváltozás hazai hatásaihoz való alkalmazkodással, valamint a hazai hatásokra való felkészüléssel kapcsolatos feladatok, és ezen célok végrehajtásához szükséges eszközök meghatározása érdekében Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (a továbbiakban: Éghajlatváltozási Stratégia) fogad el.

Alapfogalmak

2. § E törvény alkalmazásában:

1. *Keretegyezmény*: az 1995. évi LXXXII. törvénnyel kihirdetett ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény;

2. *Jegyzőkönyv*: a 2007. évi IV. törvénnyel kihirdetett Kiotói Jegyzőkönyv;

3. *részes fél*: a Keretegyezmény I. mellékletében felsorolt azon részes állam, amely a Jegyzőkönyvet megerősítette;

(3) A Kormány az Éghajlatváltozási Stratégia végrehajtására, a nemzetközi kötelezettségvállalásokra és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás igényeire tekintettel a kibocsátások csökkentésére, illetve korlátozására tett kötelezettségek meghatározása és teljesítése, tényleges és várható eredményeinek ellenőrzése érdekében Nemzeti Éghajlatváltozási Programot (a továbbiakban: Éghajlatváltozási Program) fogad el.” (2007. évi LX. törvény az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről)

- Végre esik a hó!

- Ez nem hó, Mikulás... inkább a kiotói egyezmény papírai...

a) Fogalmazza meg, az ENSZ – hazánkkal egyetértésben – mit tart korunk egyik legnagyobb környezetszennyezési problémájának!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Milyen dokumentumokat alkot Magyarország?

.....

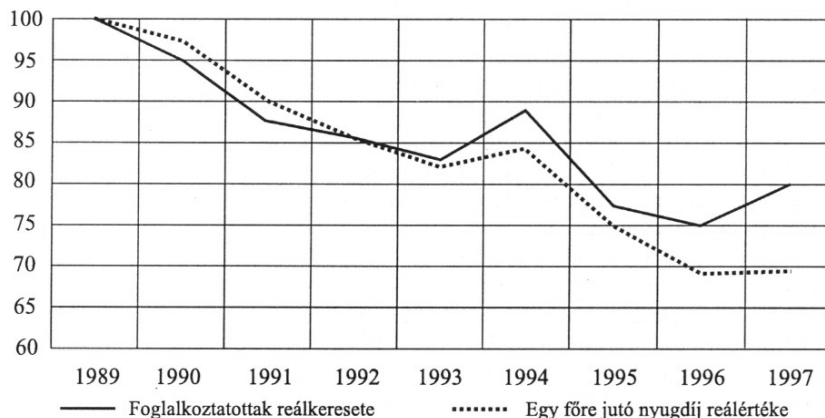
.....

c) Melyik nemzetközi egyezményhez csatlakozik hazánk?

.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat a mai magyar társadalommal kapcsolatos. Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével!

a) Említsen egyet a reálkereset csökkenését okozó tényezők közül! (1 pont)

.....

b) Melyik évben volt a legmagasabb, illetve a legkisebb a reálkereset 1990-et követően?

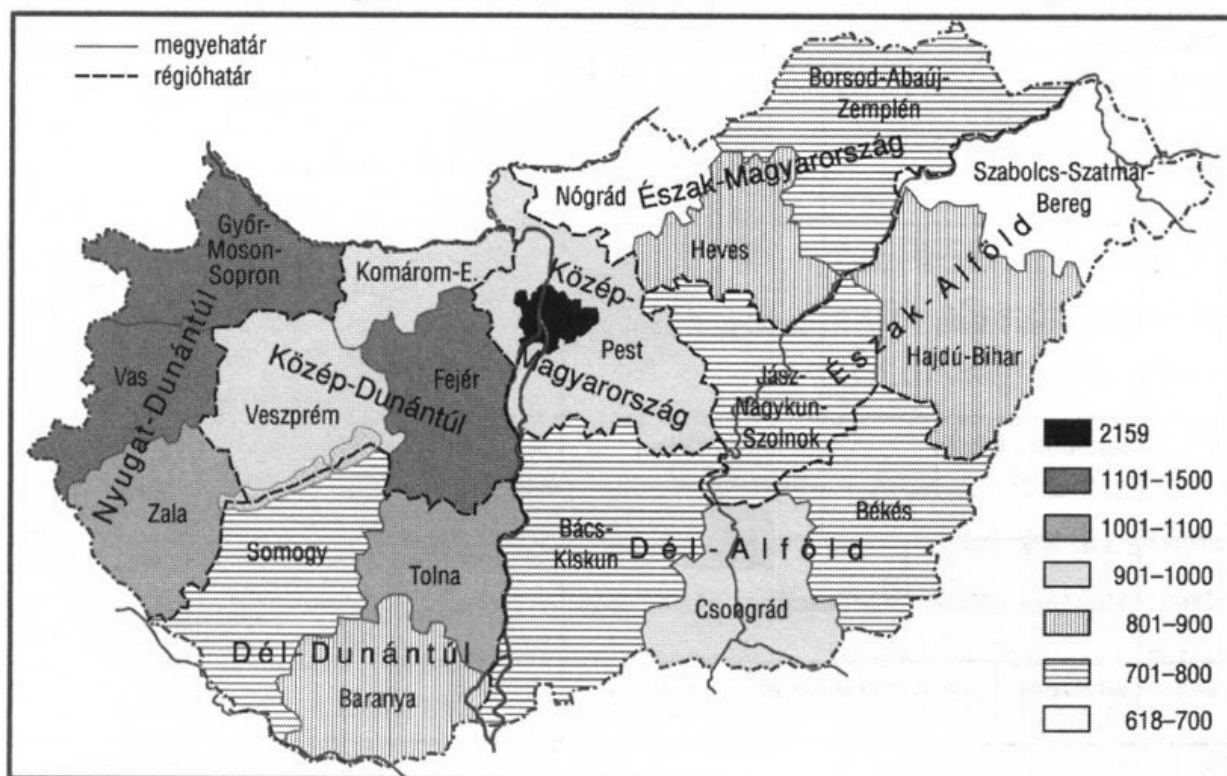
(Elemenként 0,5 pont.)

legmagasabb: .....

legalacsonyabb: .....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

AZ EGY FŐRE JUTÓ GDP, TERÜLETI MEGOSZLÁSBAN, 1999

c) Mely megyék az ország gazdaságilag legelmaradottabb vidékei? (Kettőt említsen!)

(Elemenként 0,5 pont.)

.....

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Egyszerű, rövid feladatok	maximális pontszám	elért pontszám
1. Mezopotámia gazdasága	3	
2. Angol rendiség	5	
3. Hunyadi Mátyás külpolitikája	4	
4. A XVII. századi Anglia	3	
5. Pragmatica Sanctio	5	
6. A francia forradalom irányzatai	4	
7. A dualizmus tömegkultúrája	3	
8. Az európai integráció kezdetei	3	
9. Tanácsköztársaság	3	
10. Életmód a második világháború után	4	
11. Környezetszennyezés	4	
12. Mai Magyarország	3	
Összesen	44	

_____

javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

_____

javító tanár

_____

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 6.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 6. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, **egyértelmű jelöléseket** alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**
Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Társadalmi válság Rómában	rövid
	14.	A középkori ipar kialakulása, jellemzése	hosszú
	15.	A felvilágosodás	rövid
	16.	A Balkán a két világháború között	hosszú
Magyar történelem	17.	Bocskai-szabadságharc	rövid
	18.	Szent István	hosszú
	19.	A polgári állam elemei a dualizmus korában	rövid
	20.	Nemzetiségek a XIX. században	hosszú
	21.	A rendszerváltás gazdasági hatása	rövid
	22.	Antiszemitizmus Magyarországon	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkolat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

14. A feladat a középkori gazdaságra vonatkozik.

(hosszú)

Mutassa be a középkori ipar kialakulását és főbb jellemzőit a források és ismeretei alapján!

Cipész

„5. Olyanoknak, akik nincsenek benne céhünkben és nem élnek városunkban, tilos posztóra alkalmazott pecsétünket használni.

9. Ósidóktól fogva szokásban van nálunk, hogy mesterségünk szükségleteivel kapcsolatban minden rendelkezést magunk adhatunk ki, kivéve, ha olyan rendelkezésről van szó, amelyek a város bírának vagy a tanácsnak a hatáskörébe tartoznak.

12. [...] Ha valahol szegéllyel ellátott vagy helyenként bevágott posztót találnak, vagy pedig olyat, amelyről kiderül, hogy hulladékból vagy gyapjúcafatokból készült, vagy amelyet világos fonállal javítottak meg, az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől. [...]

13. Ha valaki a városon kívül ad szőni vagy kikészíteni posztót, és kiderül, hogy az szegéllyel van ellátva, az ilyen posztót el kell kobozni a mestertől, a mestert pedig egy

évre meg kell fosztani attól a jortól, hogy mesterségét folytassa; a határidő elteltével a tilalom felfüggesztését kérheti mestereinktől, de köteles 5 márka pénzbüntetést fizetni.

14. A szegéllyel ellátott posztót senki sem festheti tarkára.

15. Ugyanilyen büntetést fizet az is, aki kettőnél több szövőszéken dolgozik.

24. Ha valakinél elrejtett szövőszéket találnak, 1 márkát fizet utána.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

41. Az a szövő, aki mestertársainktól a megállapítottnál többet kér, négy hétre elveszti a jogot, hogy mesterségét folytassa, ő maga és a felesége is.

47. Senki sem csalhatja el más embereit, sem munkást, sem munkásnőt. Bírságpénz: fél márka." *A frankfurti posztókészítőkre vonatkozó előírásokat 1345-ben rögzítették.*

„8. Minden takácsmester csak egy tanulót tarthat a házában, ezt is csak négy évre és 4 párizsi livre fejében, vagy ötévi szolgálatra 60 párizsi souért, vagy hatévi szolgálatra 20 párizsi souért, vagy hétévi szolgálatra fizetség nélkül.

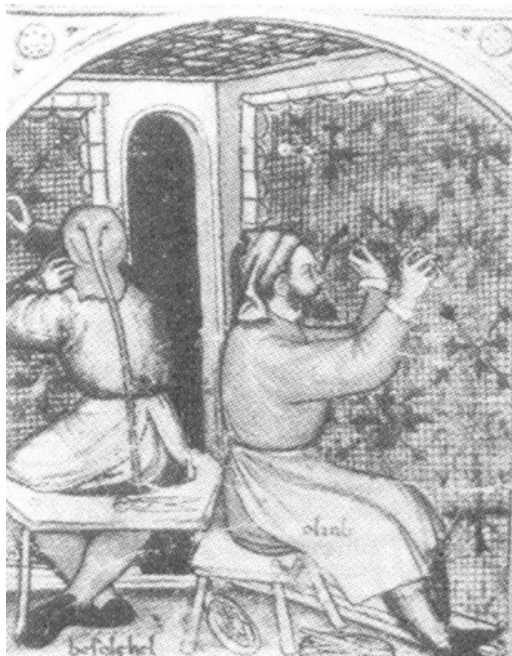
9. A takácsmester hosszabb ideig tartó szolgálatra nagyobb fizetség fejében vehet maga mellé tanulót, de kevesebbet nem. [...]

17. Az atyamester és két, három vagy négy esküdt... köteles ellenőrizni, hogy a mester elegendő vagyonnal és tudással rendelkezik-e, hogy tanulót fogadhasson. [...]

47. A fent említett céh tagjai közül senki sem kezdheti a munkát napkelte előtt, különben a mester 12, a segéd 6 dénár büntetést fizet, ha nem forgott fenn az a körülmény, hogy a vég posztót be kellett fejezni. Ebben az esetben a segéd [korábban] bemehet, de csak aznap.

48. A takácsok éjszakai királyi őrsége annyit jelent, hogy az atyamester és a takácsok 20 párizsi sout fizetnek a királynak minden éjszaka, amikor rájuk kerül az őrség sora, és 10 párizsi sout azoknak, akik ellátják. Ez az ő fizetésük, valamint a Kis- és a Nagyhíd őrségének a fizetése, továbbá kötelesek a takácsok 60 főnyi őrséget állítani minden éjszaka, amikor rájuk kerül a sor.

51. A takácssegédek hagyják abba a munkát, mihelyt a vecsernyére hívó harang megszólal, bármely plébánia területén dolgoznak is, és a vecsernyére szóló harangozás után be kell fejezniük." (*A párizsi takácsok XIII. századi céhszabályzatából*)

Szőnyegszövők

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„I. Minden ember szabadnak és jogokban egyenlőnek születik és marad; a társadalmi különbségek csakis a közösség szempontjából való hasznosságon alapulnak.

II. Minden politikai társulás célja az ember természetes és elévülhetetlen jogainak megőrzése. E jogok: a szabadság, a tulajdon, a biztonság s az elnyomással szemben való ellenállás.

III. Minden szuverenitás elve természeténél fogva a nemzetben lakozik; sem testület, sem egyén nem gyakorolhat hatalmat, ha (az) nem határozottan tőle ered.

IV. A szabadság annyit jelent, hogy mindent szabad, ami másnak nem árt. Az egyes ember természetes jogainak gyakorlása tehát más korlátokba nem ütközhetik, mint azokba, amelyek a társadalom többi tagjai számára [...] élvezetét biztosítják; s e korlátokat a törvény határozhatja meg. [...]

X. Senkit meggyőződése, vallási s egyéb nézetei miatt háborgatni nem szabad, feltéve, hogy e meggyőződés s e nézetek megnyilvánulása a törvényes rendet nem sérti.

XI. A gondolatok és vélemények szabad közlése az embernek egyik legértékesebb joga; ennél fogva minden polgár szabadon szólhat, írhat s nyomtathat ki bármit, felelősséggel tartozván viszont e szabadsággal való visszaélésért a törvény által meghatározott esetekben. [...]

XIII. A karhatalom és a közigazgatás költségeinek fedezésére nélkülözhetetlenül szükséges mindenkinek közös hozzájárulása; s e hozzájárulást, kinek-kinek képessége szerint, a polgárok összessége közt egyenlően kell elosztani. [...]

XVI. Az olyan társadalomnak, amelyből e jogok biztosítékai hiányoznak, s ahol a törvényhozó és a végrehajtó hatalom szétválását nem hajtották végre, semmiféle alkotmánya nincs. *(Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

16. A feladat a Balkán két világháború közötti időszakára vonatkozik. (hosszú)
Elemesse Románia, Bulgária és Jugoszlávia fejlődését, problémáit a két világháború között!

Kronológia:

1923. Jobboldali kormány Bulgáriában.

1928. A belgrádi parlament ülésén lelövik a demokratikus horvát parasztpárt vezetőjét, Stepan Radić-ot, erre Sándor jugoszláv király diktatúrát vezetett be (1929. január).

1934. Puccs, katonai diktatúra Bulgáriában, Borisz bolgár király diktatúrát vezetett be (1935), s németbarát politikát folytatott.

1934. Sándort Marseilles-ben meggyilkolták. Jugoszlávia németbarát politikát folytatott.

1938. Az egyre nagyobb belpolitikai válság miatt alkotmánymódosítás, II. Károly román király diktatúrát vezetett be.

„Úgy tekintettek magukra, mint arra az elitre, amely Bulgária felülről történő modernizálására törekszik. Idegenkedtek minden tömegmegmozdulástól, mert meg voltak győződve arról, hogy a felvilágosult elit hivatása a közvetlen politikai

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

beavatkozás. Úgy vélték, hogy a parlamentarizmusnak és a politikai pártoknak bealkonyult. Véleményük szerint Bulgária bajait nem vagyonának eltékozlása, hanem az ország gazdasági erőforrásainak hiánya és gazdasági elmaradottsága okozta. A modernizálás egyetlen lehetőségét az önmagának felelős hatékony technokráciában látták. Áramvonalasítani és racionalizálni akarták a vízfejű állami bürokráciát." (A Zveno [Kapcsolat] nevű polgári szervezetről)

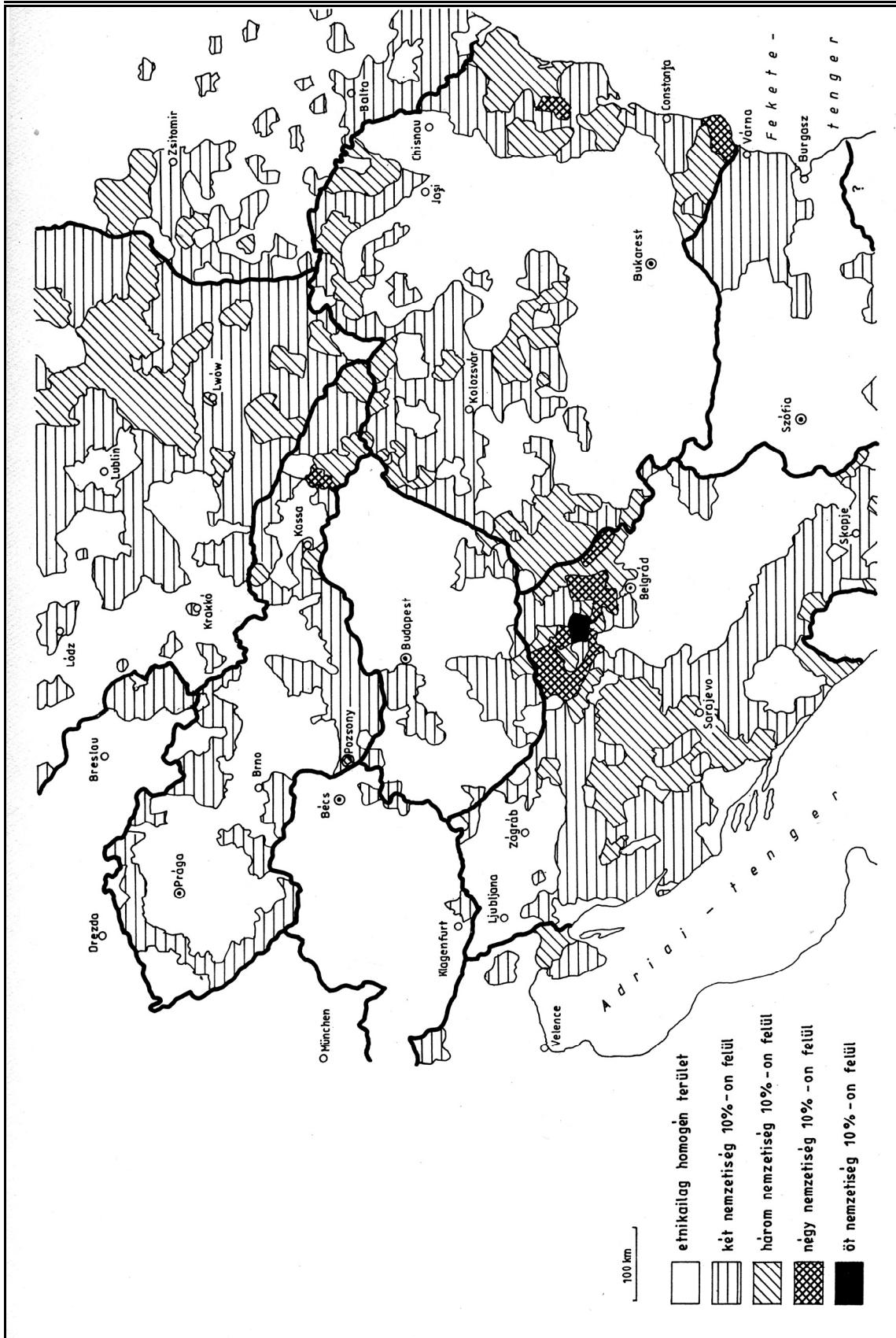
„Bulgária »mezőgazdasági mintaország« lesz, melynek falvaiból és városaiból eltűnnek a girbegurba, sáros sikátorok, és eltakarodnak az emberi vérszívók is. Mindenhová bevezetik az egészséges ivóvizet, a modern szennyvíztisztítót, a távirót, a telefont, illetve áramot, és a településeket erdős parkok teszik még kellemesebbé. Magasan fejlett szövetkezeti szervezetek dolgoznak majd mindenütt. Az országot vasútvonalak hálózzák be, és minden állomáson lesz külön gabona- és dohányraktár. Minden faluban lesz Földműves Demokrata Kör, ahol ismeretterjesztő és színelőadásokat tartanak, és filmeket mutatnak be, és ahol a parasztok meghallgathatják »a legjobb szónokok legjobb beszédeinek« felvételeit." (Sztambolijevski* cikke; 1922)

*A Bolgár Népi Földműves Szövetség vezetője, későbbi miniszterelnök

„A magánember elkövette [...] politikai bűn immár nem bűn, ha magasabb eszméken alapszik, és, legyen bár hibás, az állam megmentésének tiszta eszméje vezérli." (Eminescu, román költő)

„Fogjunk össze mindahányan, férfiak s asszonyok, s szabjunk nemzetünknek s magunknak új sorsot. Közeleg a román feltámadás és megváltás órája. Aki hisz, aki harcol és szenved, nemzete jutalmát s áldását nyeri el. Új idők kopognak az ajtón. A steril, elszáradt lelkű világ végóráit éli, és új világ születik: a hittel teli lelkek világa. Ebben az új világban mindenkinek meglesz a maga helye, de nem iskolázottsága, okossága vagy tanultsága, hanem mindenekelőtt jelleme és hite szerint." (Codreanu, a román nacionalista, antiszemita és magyarellenes Vasgárda vezetője)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Etnikailag homogén és kevert területek Közép-Európában 1920-1938

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A feladat a Bocskai-szabadságharchoz kapcsolódik.

rövid

Mutassa be a szabadságharc vallási és világi okait, mozgatórugóit a források és ismeretei alapján!

„Basta, aki egész idő alatt igyekezett új erőket toborozni, parancsot kapott a császártól, hogy szállja meg Erdélyt. [...] Európa java részének erődjét s védőbástyáját [Erdélyt], mely legjobban megérdemelte volna, hogy minden keresztény segítse és fenntartsa, azok döntötték romlásba, akiknek leginkább érdeke lett volna, hogy támogassák.” (John Smith kapitány magyarországi és erdélyi kalandjairól készült visszaemlékezéséből; 1630)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bocskai István „Magyarország és Erdély fejedelme”

„Mennyi nyomorúság és mennyi szerencsétlenség, pusztulás és romlás érte az utolsó években nem a német császár hozzájárulása nélkül, sőt éppen az ő katonái révén Magyarországot, úgy gondoljuk nem szükséges sok szóval előadnunk, mivel az ország minden lakosának emlékezetében napnál világosabban él. Magyarország már alig árnyéka önmagának, s ahogy kapitányainak viselkedéséből mindenki láthatta, a császár azon munkálkodott, hogy elpusztítsák, s még a magyar nyelvet is eltöröljék. De minthogy mindez világi dolog és múlandó, talán elviselhető lett volna, ha a legutóbbi országgyűlésen az országlakosok akarata ellenére a többi törvényhez csatolt utolsó törvénycikk alapján a legutóbbi napokban [...] Belgiojoso grófja, a császár magyarországi főkapitánya, ez a rosszindulatú ember meg nem kezdte volna az igaz és tiszta keresztény vallás üldözését.” (Lippay Balázs és Némethy Balázs *hajdúkapitányok kiáltványából*; 1604)

„Nos tehát, amidőn őket november negyedikére a királyi főtörvényszék elé idézték, Illésházy, kit valaki titokban figyelmeztetett az őt fenyegető veszélyre, elszökött, és Trencsén nevű várába érkezve, sebtében hordókba rakta értékes holmiját és pénzét - azt mondják, hogy igen sok volt neki -, s Lengyelországba menekült.” (Istvánffy Miklós a *Magyarok dolgairól című művéből*; 1603)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

18. A feladat Szent István államszervező tevékenységére vonatkozik. (hosszú)
Mutassa be Szent István állam- és egyházszerző tevékenységét a források és ismeretei segítségével!

„A királyi javak megtartásáról

Különösképpen akarjuk, hogy miképpen mi másoknak megadtuk a lehetőséget, hogy javaik felett szabadon rendelkezhessenek, úgy azok a javak is, valamint katonák, szolgák és bármi, ami királyi méltóságunkhoz tartozik, maradjanak meg változatlanul, s azokból senki semmit el ne raboljon vagy el ne vegyen, sem pedig valaki az említett dolgokból magának valamiféle előnyt szerezni ne merészeljen.

A keresztény vallás megtartásáról

Ha valaki a keresztény vallás megtartását elhanyagolva és hanyag ostobaságtól megátalkodva az ellen bármi vétséget követ el, a vétek természetének megfelelően ítélje meg a püspök az egyházi törvények szabályai szerint. Ha pedig ellenszegüléstől indítatva a reá rótt büntetést vonakodnék nyugodtan elviselni, ismét ugyanazon büntetéssel fegyelmezzék, és ezt megismételve összesen hét ízben.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

És ha mindezek után is konoknak és makacsnak találhatik, adják át a király bíróságának – tudniillik mint a kereszténység védelmezőjének.

A gyilkosságokról

Ha valaki haragra gyulladva vagy dőlyfösségtől kevélyen szándékos gyilkosságot követ el, tudja meg, hogy tanácsunk végzése szerint száztíz aranypénzt fog fizetni. Ebből ötvenet a király kincstárába kell vinni, ötvenet adjanak a rokonoknak, tizet pedig a bírának és közbenjáróknak ajándékozzanak. A gyilkos ezenfelül az egyházi törvények rendelkezése szerint vezekeljen.

A templomba járásról és azokról, akik mise alatt mormognak és beszélgetnek

Azok, akik az istentisztelet hallgatására a templomba menvén, ott a misék szertartása alatt egymás közt mormognak és másokat zavarnak, haszontalan történeteket mesélgetve és nem figyelve a szent olvasmányokra és a lelki táplálékokra, ha idősebbek, dorgálják meg őket, és gyalázzal üzzék ki a templomból, ha pedig fiatalabbak és közrendűek, e nagy vakmerőségükért a templom előcsarnokában mindenki szeme láttára kötözzék meg, s ostorozással és hajuk lenyírásával fenyítsék meg őket.” (Szent István I. törvénykönyve)

„A király adományáról az egyháznak

Tíz falu építsen egy templomot, amelyet két telekkel s ugyanannyi rabszolgával lássanak el, lóval és kancával, hat ökörrel és két tehénnel, 30 aprómarhával. Ruhákról és oltártakarókról a király gondoskodjék, papról és könyvekről a püspök.

A szabadok tolvajlásáról

Ha valaki a szabadok közül lopást követ el, úgy határoztunk, hogy eme törvény szerint adjon elégtételt: ha először: váltsa meg magát, ha tudja, ha pedig nem tudja, adják el. Ha pedig eladása után is lopást követ el, a rabszolgákról szóló törvény szerint bűnhődjék.

Az ispán hatalmaskodásáról

Ha az ispánok közül valaki valamilyen ürüggyel egy vitéztől elvesz valamit, adja vissza, és azonfelül a sajátjából ugyanannyit [adjon].

A tizedről

Ha valakinek az Isten tizet adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek, és ha valaki tizedét elrejt, kilenc részt fizessen. És ha valaki a püspöknek elkülönített [félretett] tizedet meglopja, mint tolvajt ítélik meg, és az ebből eredő jóvátétel teljesen a püspöké legyen.” (Szent István II. törvénykönyve)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

19. A feladat a dualizmus időszakára vonatkozik.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a polgári állam elemeinek megjelenését a kiegészítést követően!

„29.§ A házasságot polgári tisztviselő előtt kell megkötni. [...]

38.§ A házasságkötéshez a házasulók szabad beleegyezése szükséges. Kényszer, tévedés és megtévesztés kizárja a szabad beleegyezést.” (Részlet a házassági jogról szóló 1894. XXXI. törvénycikkből)

„1.§ Mindenki szabadon vallhat és követhet bármely hitet vagy vallást, és azt az ország törvényeinek, valamint a közérkölcsiség kívánalmainak korlátai között külsőképpen is kifejezheti és gyakorolhatja. Senkit sem szabad törvényekbe vagy közérkölcsiségbe nem ütköző vallási szertartás gyakorlásában akadályozni, avagy hitével nem egyező vallási cselekmény teljesítésére kényszeríteni.

5.§ Valamely vallásfelekezettől kilépni vagy valamely vallásfelekezetbe belépni

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

mindenkinek szabad a törvényekben megállapított feltételek mellett." (Részlet a *vallás szabad gyakorlatáról* szóló 1895. XLIII. törvénycikkből)

„1. § A kereskedelmi és iparkamarák a kereskedelem és ipar érdekeinek együttes előmozdítására hivatott közegek.” (1868. évi VI. törvénycikk a kereskedelmi és iparkamarákról)

„1. § Jövedelemadó tárgya mind az a jövedelem, mely föld- vagy házadó által megadóztatva nincsen.” (1868. évi XXVI. törvénycikk a jövedelemadóról)

„1. § Minden szülő vagy gyám, ide értve azokat is, kiknek házában gyermekek mint mestertanítványok vagy házi szolgák tartatnak, kötelesek gyermekeiket vagy gyámoltjaikat (ha nevelésökről a háznál vagy magán tanintézetben nem gondoskodtak) nyilvános iskolába járatni, életidejük 6-ik évének betöltésétől egész a 12-ik, illetőleg 15-ik év betöltéséig.” (1868. évi XXXVIII. törvénycikk a népiskolai közoktatás tárgyában)

„1. § A magyar korona országainak területén általános népszámlálás rendeltetik el. Ezen népszámlálás az 1869. december 31-én létező népességi állapot szerint 1870 január 3-kán országszerte megindítandó, és teljes befejezéséig szakadatlanul folytatandó.” (1869. évi III. törvénycikk a népszámlálás)

„1. § Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítatnak.

2. § Minden ezzel ellenkező törvény, szokás vagy rendelet, ezennel megszüntettetik.” (1867. évi XVII. törvénycikk az izraeliták egyenjogúságáról polgári és politikai jogok tekintetében)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

20. A feladat a XIX. század magyar történelmére vonatkozik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a nemzetiségek helyzetét a XIX. században!

	Magyarország	Erdély	Horvátország	összesen
magyar	4338308	474 451	5151	4 812 759
német	1 046 392	222 159	13 226	1 273 677
szlovák	1684392	-	3558	1 687256
román	1 215 269	990998	-	2 202 542
ruszin	442903	-	-	442903
horvát	148 589	-	777880	886079
szerb	562 119	-	504 179	828 365
sokác	289 817	-	297 747	429 868
szlovén	40864	-	-	40864
zsidó	240410	2403	2101	244035
egyéb	25960	4198	1967	32 058
összesen	9944229	1694209	1605730	12880406

A lakosság nemzetiségi megoszlása 1840-ben

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„A nemzetiségi mozgalom ez időben [az 1840-es évek elején] nagyobb figyelmet gerjesztett nálunk. Mindenki látta, hogy a latin nem tarthatja fenn magát mint állami nyelv, helyébe természetesen csak a magyar léphet, mégpedig legközelebb. De a szlávok ellenszenvvel viseltettek a magyarság iránt; különösen a horvátok, kik szintén államiságot követeltek az úgynevezett három-egy királyságnak; [...] Bécsből engedélyt nyert egy szláv nyomda felállítására Zágrábban, Moszkvából pedig pénzt ennek fölszerelésére, mert az oroszok mindig oda irányozták politikájukat, hogy a szláv mozgalom pánszlávva vagyis oroszra alakuljon. A horvát ifjúság rajongással fogta föl Gaj eszméit, s maga előtt látta már a dél szláv birodalmat, melyben övé lesz a vezérszerep.” (Pulszky Ferenc: *Életem és korom*; 1880)

„Mi nálunk sokféle nyelv - sok religio [vallás] - számtalan különböző szokások - s hányféle nemzetség! - Ez magában is veszedelem. Bajos, szinte lehetetlen ezen hézagokat kipótolni - csak a haza, polgári alkotmány s törvény iránti egyenlő buzgóság teheti. Ezt pedig egyedül az eszközölheti, hogy a nemzetiség s polgári alkotmány malasztait [jótéteményeit] minden nyelvű, vallású s származásúakra egyenlően terjessze, hogy ne legyen azok közül egy helyzetbeli is a többi felett s mások kárára kényeztetett becéje [kedvence], s mostohaként eggyel se bánják.” (Wesselényi Miklós: *Balítéletekről*; 1833)

„Nemzeti lét s alkotmányos szabadság utáni törekvés magasztos ösztön, s szent ügy. [...] Az idegen ajkúakat- legyenek azok németek, tótok, románok vagy más nyelvet beszélők - anyanyelvük magányos [magán] vagy társas körökbeni használatában akadályozni, s azokat erőszakkal a magyar nyelv használatára szorítani sem törvényhatóságnak, sem egyéneknek nem szabad.” (Wesselényi Miklós: *Szózat a magyar és a szláv nemzetiség ügyében*; 1843)

„Mit csináltak, barátom, arrafelé? Miért hallgattok? Miért ültök? Most itt van az idő! Gyűljetek össze, beszéljete, szövegezzetek kérelmet a Szász Egyetemhez, a Guberniumhoz [az Erdélyi Fejedelemség kormányhatóságához] a Diétához, az Udvarhoz, hogy gyűljenek össze az oláhok, hogy egyesüljenek a román vallásúak [...], kérjete román püspököt Erdélybe. [...] Kérjete magatoknak nagy román népgyűlést, kérjete román függetlenséget, hasonlót a magyar, székely, szász függetlenséghez. Az országgyűlésre ügyeljete, hogy minden szász szék legalább egy románt is válasszon.

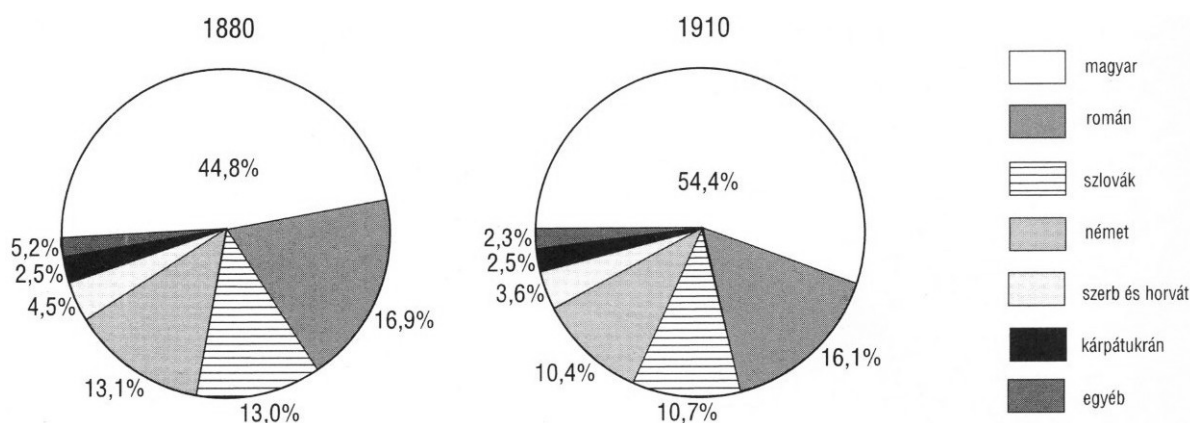
A törvények írassanak ezentúl oláh nyelven is a románok számára, minden kormányzékhez neveztesse román kormányhivatalnokok. Mindenféle peres ügyek, panaszok fogadtassanak el román nyelven. Írjate a hírlapokba. Most már nincs cenzúra. Ne hallgassatek, különben el vannak veszve a románok. Ezrenként gyűljetek össze. A zsarnokok bilincsei lehullottak. Ne henyéljete.” (Treboniu Laurian román nyelvész és történész levele Nicolae Bălcescu román forradalmi vezetőhöz; 1848. április.)

„Saját hazai viszonyainkra térve, azzal rémítik nálunk a közönséget, hogy az általános szavazati jog behozatala annyi volna hazánkban, mint az, hogy leszavaztassuk magunkat a különböző nemzetiségek által, akiknek nincs is egyéb gondjuk, mint az, hogy Magyarországot minél előbb feldarabolják. Nem tudom,

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„hogyan az illető urak, kik szeretik a rájuk hallgató közönséget efféle, nézetem szerint gyermekes dolgokkal rémítgetni, miképp képzelik magoknak azt, hogy föl fog tétetni Magyarországon azon kérdés, maradjon-e Magyarország egységes állam, vagy daraboltassék fel.” (Mocsáry Lajos függetlenségi párti képviselő országgyűlési beszéde, 1874)

„Nálunk Aradon ott van a bíróságnál a rendelet, mely szerint nem fogadtatnak el más nyelven, mint magyarul írt beadványok, a törvény ellenére. A nemzetiségi törvény megengedte azon tisztviselők számára, akik nem tudják az állam nyelvét, hogy saját nyelvüket használhassák. Ám ez is betiltatott. [...]Csakugyan van okuk elégedetlenségre a nemzetiségeknek. Szüntessék meg azokat, és megszűnt a baj, [...] ha megengedik nekik, hogy művelődjenek, és szabadon kifejtessék erejüket. De ha igazságosak akarunk lenni, a felsőbb intézetekre is ki kell terjeszteni a művelődhetést; mert ha azt akarják, hogy meggyőződjenek a világ róla, hogy a román, a szerb, a tót a műveltséget akarja - azáltal nem segítenek rajtuk, hogy csak az alsóbb fokú művelődést engedik nekik saját nyelvükben.” (Vincentiu Babeş román nemzetiségi politikus országgyűlési beszéde; 1874)

Magyarország nemzetiségei 1880-ban és 1910-ben

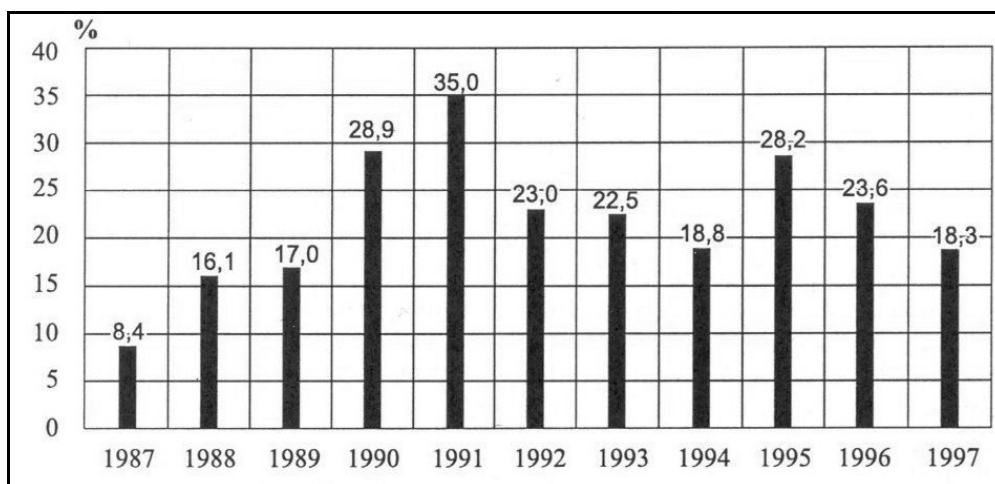
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

21. A feladat a rendszerváltásra vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a rendszerváltás gazdasági hatását a források és ismeretei alapján!

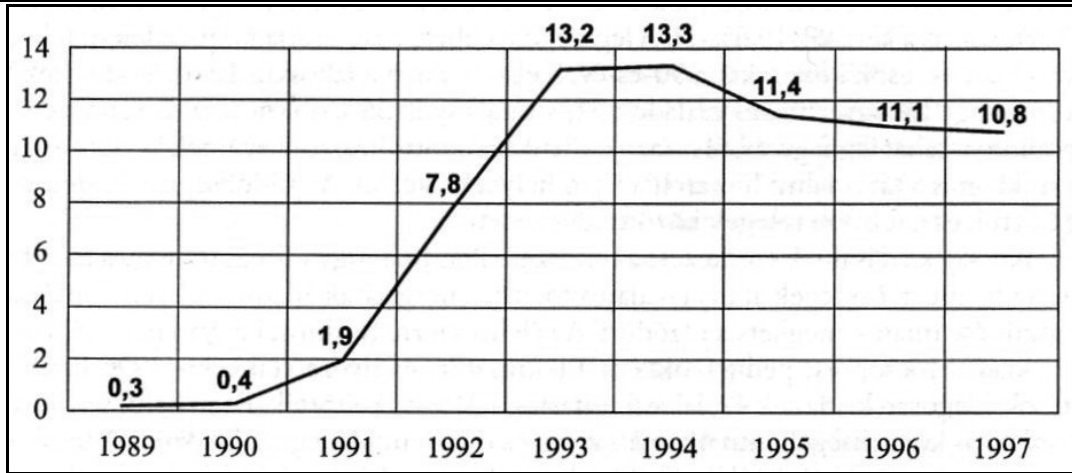
Birtoknagyság (hektár)	Gazdaságok száma	%	Gazdaságok területe	%
0-1	978264	81,5	231 674	16,8
1- 5	173 185	14,4	378924	27,5
5- 10	28721	2,4	198287	14,3
10- 30	16336	1,4	261929	18,9
30- 50	2586	0,2	97659	7,1
50-100	1500	0,1	101 201	7,3
100-300	514	-	76365	5,5
300 felett	73	-	36 171	2,6
<i>Összesen</i>	<i>1201179</i>	<i>100,0</i>	<i>1382210</i>	<i>100,0</i>

Egyéni gazdaságok megoszlása a birtoknagysága szerint 1994-ben

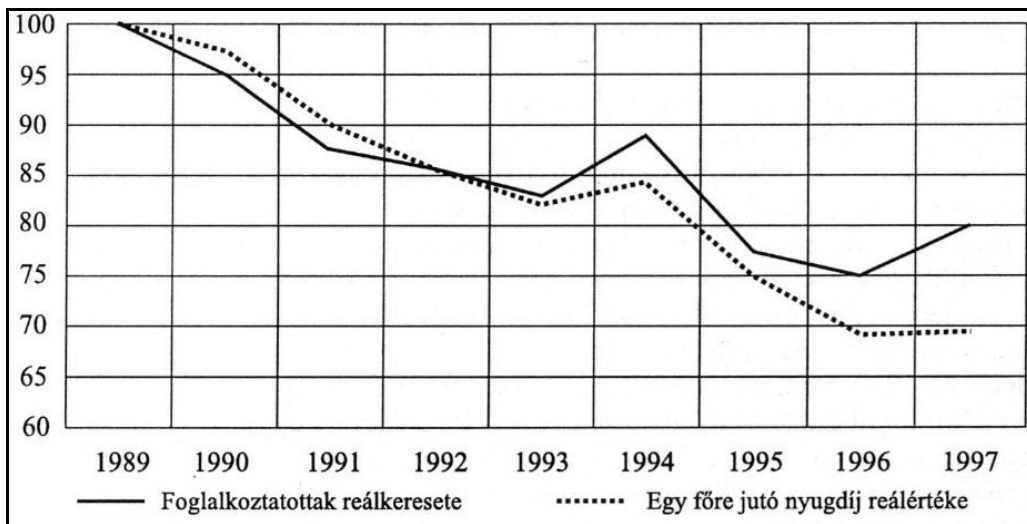

Az infláció alakulása 1987-1997 között

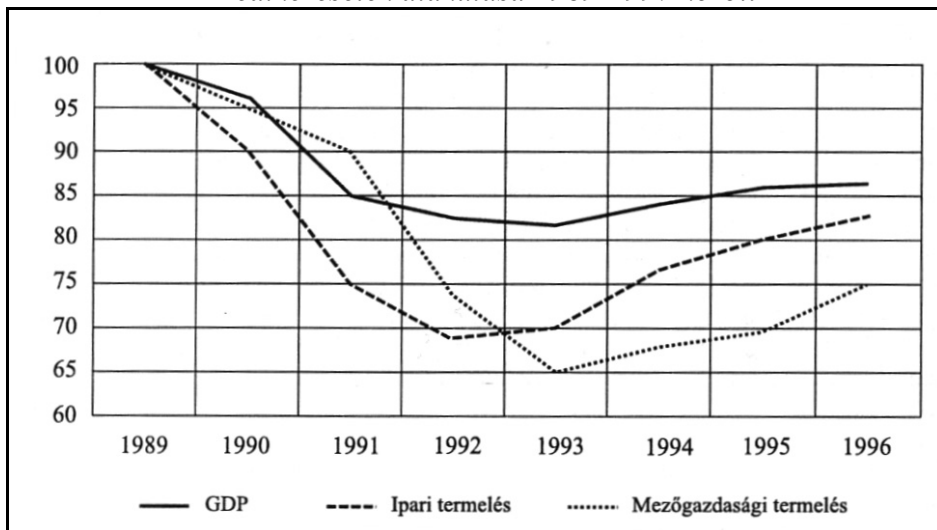
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A munkanélküliség alakulása 1989- 1997 között

A reálkeresetek alakulása 1989-1997 között

Az ipari, mezőgazdasági termelés és a GDP alakulása 1989-1996

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat Magyarország XX. századi történelméhez kapcsolódik. (hosszú)
Elemesse az antiszemitizmus kialakulását, radikalizálódását Magyarországon az 1920-as, 30-as években!

„[...] a zsidó azonkívül, hogy törpe kisebbség a magyar nemzetben belül: vérében, idegrendszerében, múltjában, múltjából beidegzett lelkiéletében és etikájában más, lényegesen más, mint a magyar. Sokkalta távolabb álló a velünk együttélő germán és szláv vagy latin néptörédeknél. A zsidóságnak ez a szédületes hatalmi előnyomulása mindenáron visszaszorítandó azért, mert a magyar nép - mint minden nép - az élet jogán ragaszkodik saját lelki életéhez és az ő saját államában és társadalmában saját lelki életének döntő erejéhez. Ne azzal a formai kérdéssel bíbelődjünk, faj-e a zsidóság a maga tömegeiben a magyar nemzetben belül, vagy sem, sem azzal az elméleti hiábavalósággal, destruktív-e a zsidóság in abstracto [elméletben] lelki felépülésénél fogva, vagy nem. Hanem arra az el nem homályosítható és le nem tagadható tényre tegyük a hangsúlyt, hogy minden faji, vallási csoport, réteg vagy osztály, mely fölvetetvén egy nagyobb népközösségbe, azon belül hatalmi túlsúlyra jut, destruktív in concreto [ténylegesen].” (Bajcsy-Zsilinszky Endre: Nemzeti újjászületés és a sajtó; 1920)

„1. § A tudományegyetemre, a műegyetemre, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karra és a jogakadémiákra az 1920/21-ik tanév kezdetétől csak oly egyének iratkozhatnak be, kik nemzethűségi s erkölcsi tekintetben feltétlenül megbízhatók és csak oly számban, amennyinek alapos kiképzése biztosítható.

Az egyes karokra (szakosztályokra) felvehető hallgatók számát az illetékes kar (a műegyetemen a tanács) javaslata alapján a vallás és közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

Rendkívüli hallgatók csak abban az esetben vehetők fel, ha a hallgatóknak az előző bekezdésben foglaltak szerint megállapított létszáma rendes hallgatókkal nem telt volna be és csak a megállapított létszám-kereten belül.

Ez az intézkedés a jog- és államtudományi karokon (jogakadémiákon) az állam számveteltanra beiratkozókra nem vonatkozik, a vallás- és közoktatásügyi miniszter azonban az illetékes karok meghallgatása után a pénzügyminiszterrel egyetértőleg ezeknek a rendkívüli hallgatóknak a létszámát is megállapíthatja.” (1920. évi XXV. törőenycikk a tudományegyetemre, a műegyetemre, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karra és a jogakadémiákra való beiratkozás szabályozásáról)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„4. § A sajtókamara, úgyszintén a színművészeti és filmművészeti kamara tagjaiul zsidók csak olyan arányban vehetők fel, hogy számuk a kamara összes tagjai számának húsz százalékát ne haladja meg.

Ebbe a húsz százalékba nem lehet beleszámítani:

a) a hadirokkantat, a tűzharcost, továbbá hősi halált halt szülőnek gyermekét és a hadiözvegyet;

b) azt, aki az 1919. évi augusztus hó 1. napja előtt tért át valamely más bevett felekezethez és megszakítás nélkül ugyanennek a felekezetnek a tagja;

c) a b) pont alá eső szülőnek olyan leszármazóját, aki nem az izraelita felekezet tagja.

7. § Ügyvédi, mérnöki, orvosi kamarák tagjaiul a 4. § első bekezdése alá eső személyeket csak olyan arányban lehet felvenni, hogy számuk az összes tagok számának húsz százalékát ne haladja meg.” (1938. évi XV. törvény cikk a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról)

„1. § A jelen törvény alkalmazása szempontjából zsidónak kell tekinteni azt, aki ő maga vagy akinek legalább egyik szülője, vagy akinek nagyszülői közül legalább kettő a jelen törvény hatálybalépésekor az izraelita hitfelekezet tagja vagy a jelen törvény hatálybalépése előtt az izraelita hitfelekezet tagja volt úgyszintén a felsoroltaknak a jelen törvény hatálybalépése után született ivadékait.

Az előző bekezdésben meghatározott személyek közül nem lehet zsidónak tekinteni azt, aki az 1939. évi január hó 1. napja előtt kötött házasságból származik, ha szülői közül csak az egyik és nagyszülői közül is legfeljebb kettő volt az izraelita hitfelekezet tagja és ha

1. mindkét szülője már a házasságkötéskor valamely keresztény hitfelekezet tagja volt és azontúl is keresztény hitfelekezet tagja maradt, vagy

2. szülőinek házasságuk megkötése előtt a törvényben meghatározott módon kötött megegyezése értelmében a keresztény szülő vallását követi és a házasság megkötésekor izraelita vallású szülő az 1939. évi január hó 1. napja előtt valamely keresztény hitfelekezetre tért át és azontúl is keresztény hitfelekezet tagja maradt, vagy

3. születésétől kezdve keresztény hitfelekezet tagja volt, vagy élete hetedik évének betöltése előtt keresztény hitfelekezet tagjává lett, izraelita vallású szülője az 1939. évi január hó 1. napját megelőzően vált valamely keresztény hitfelekezet tagjává és mind ő maga, mind a szülője ezentúl is keresztény hitfelekezet tagja maradt.” (1939. évi IV. törvény cikk a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid válaszok	44	
II. Szöveges kifejtendő feladatok		
13. Társadalmi válság Rómában	7	
14. A középkori ipar kialakulása, jellemzése	16	
15. A felvilágosodás	7	
16. A Balkán a két világháború között	16	
17. Bocskai-szabadságharc	7	
18. Szent István	16	
19. A polgári állam elemei a dualizmus korában	7	
20. Nemzetiségek a XIX. században	16	
21. A rendszerváltás gazdasági hatása	7	
22. Antiszemitizmus Magyarországon	16	
II. Szöveges kifejtendő feladatok	46	
I. + II. összesen Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid válaszok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....